

**Οι αριστούχοι και οι «άλλοι»**

Ένα μεγάλο χάσμα έχει δημιουργηθεί στις σχολικές τάξεις τα τελευταία χρόνια όσον αφορά τις επιδόσεις των μαθητών. Χάσμα που αναδείχθηκε ιδιαίτερα στα αποτελέσματα των τελευταίων Πανελλαδικών Εξετάσεων, όπου καταγράφηκε το μεγαλύτερο ποσοστό αριστούχων την ίδια στιγμή που ένας στους τρεις υποψηφίους έγραψε κάτω από τη βάση και από αυτούς περισσότεροι από τους μισούς έδωσαν σχεδόν λευκή κόλλα! Άλογα κούρσας και ουραγοί! Τι συμβαίνει; Σαν να αντανακλά η κίνηση των βάσεων την ίδια την κοινωνία. Μια κοινωνία όπου οι φτωχοί γίνονται φτωχότεροι και οι πλούσιοι πλουσιότεροι. Και στη μέση συμπαραλιασμένα τα μεσαία στρώματα.

Από την άλλη φαίνεται καθαρά ότι έχει συντελεστεί αθέατα αλλά σταθερά μια σημαντική αλλαγή στους υποψηφίους. Δίπλα στα «άλογα κούρσας» με τα 18άρια και τα 19άρια που τινάζουν τις βάσεις στον αέρα διαμορφώνονται οι ουραγοί, μια μεγάλη ομάδα (ίσως η μεγαλύτερη μετά τη μεταπολίτευση) παιδιών, κυρίως από τα λαϊκά στρώματα (γόνοι αγροτών, εργατών, μικροϋπαλλήλων κ.λπ.), οι οποίοι έχουν γυρίσει την πλάτη στη σχολική εκπαίδευση σαν απάντηση στο γεγονός ότι η τελευταία δεν έχει πλέον να τους προσφέρει αυτό που απλόχερα, στο πεδίο των επαγγελματικών προοπτικών, πρόσφερε στο παρελθόν. Πριν από περίπου 30 χρόνια, την ακαδημαϊκή χρονιά 1981/82, σύμφωνα με τις αντιλήψεις της συντριπτικής πλειονότητας των φοιτητών/τριών, στην ερώτηση «Νομίζετε ότι στη σημερινή ελληνική κοινωνία τα άτομα έχουν τη δυνατότητα να μεταπηδούν σε μια κοινωνική τάξη ανώτερη από αυτή στην οποία βρίσκονται οι γονείς τους;» η καταφατική απάντηση συγκέντρωσε συνολικά το 95% των φοιτητών/τριών.

Πρόκειται, βέβαια, για πεποιθήση που «χρώσταγε» τα οικοδομικά υλικά του σχηματισμού της σε εκείνη την περίοδο (και ακόμη προγενέστερα) στην οποία, πράγματι, η εκπαίδευση διαδραμάτισε αποφασιστικό ρόλο στην ένταξη εκατοντάδων χιλιάδων νέων από όλα τα κοινωνικά στρώματα στις πολλαπλές νέες θέσεις εργασίας που «αναφύονταν» κατά χιλιάδες τόσο με το «άνοιγμα» του δημόσιου τομέα όσο και με τη διόγκωση του τριτογενούς τομέα, των υπηρεσιών κ.λπ. Έτσι οι πανεπιστημιακοί τίτλοι και τα διπλώματα αποκτούν την ίδια περίοδο τη λειτουργία που είχαν παλαιότερα οι «τίτλοι ευγενείας» για την κατάληψη μιας ευνοημένης επαγγελματικής θέσης και φυσικά μαγνητίζουν ιδιαίτερα εκείνα τα τμήματα του πληθυσμού που προσπαθούν να σπρώξουν τα παιδιά τους- μέσω της εκπαίδευσης- στην άλλη πλευρά του λόφου, εκεί όπου απουσιάζει η χειρωνακτική εργασία, η ανασφάλεια και τα χαμηλά εισοδήματα.

Η εκπαίδευση για τους φτωχούς και μεσαίους αγρότες της εποχής ήταν μια επένδυση για τα παιδιά τους προστατευμένη από τον πληθωρισμό που φλόγιζε την ελπίδα να τα δουν να περνάνε στην αντίπερα όχθη, στα μεσαία και ανώτερα στρώματα. «Να φύγει», «να σπουδάσει», «να γίνει δάσκαλος, γιατρός, καθηγητής, δημόσιος υπάλληλος», «χορτάρι να βοσκήσω, αλλά να σπουδάσει». Η ιδεολογία της κοινωνικής ανόδου αποκτά αυτήν την περίοδο μια άνευ προηγουμένου εμβέλεια.

Είκοσι οκτώ χρόνια αργότερα, σήμερα, τα πράγματα έχουν αλλάξει σημαντικά. Μιλάμε για ανατροπή στις καταστάσεις, στα δεδομένα και στις πεποιθήσεις. Το «κλειδί του παραδείσου», το Πανεπιστήμιο, που την προηγούμενη περίοδο πρόβαλε σαν το σκαλοπάτι που έπρεπε ν' ανέβουν τα παιδιά των λαϊκών οικογενειών για να «αποκατασταθούν εξασφαλιστούν», δεν υπάρχει πια. Τα πτυχία έχουν χάσει πλέον την αποτελεσματικότητα που είχαν στο παρελθόν ως μέσα επαγγελματικής προώθησης, καθώς η ολοένα και αυξανόμενη ανεργία «σαρώνει» όλων των ειδών τους τίτλους, ιδιαίτερα όταν δεν συνοδεύονται από υψηλή καταγωγή, «δίκτυο σχέσεων- γνωριμιών» και «κληρονομικά δικαιώματα».

Ακόμη παραπέρα. Σε αντίθεση με το παρελθόν, όχι μόνο το παιδί μιας εργατικής ή αγροτικής οικογένειας με το πτυχίο της Φιλολογίας ή κάποιου Τμήματος του Παντείου ή της Νομικής δεν έχει εγγυημένη επαγγελματική προοπτική, αλλά και το παιδί μιας οικογένειας εκπαιδευτικών ή δημοσίων υπαλλήλων ή μικροεμπόρων με το πτυχίο στο χέρι είναι πιθανόν να έχει καθοδική κοινωνική

κινητικότητα, να βρεθεί δηλαδή σε χειρότερη θέση επαγγελματικά, κοινωνικά, οικονομικά από τους γονείς του, οι οποίοι είχαν πετύχει ανοδική κοινωνική τροχιά στην προηγούμενη γενιά.

Είναι απαραίτητο να σημειώσουμε εδώ ότι αυτή η πραγματικότητα σημαίνει επιπρόσθετα και την αναίρεση οποιασδήποτε εγγυημένης δυνατότητας ανοδικής κοινωνικής κινητικότητας μέσα από την πρόσβαση στον εκπαιδευτικό μηχανισμό, γεγονός που οδηγεί στη σταδιακή διάλυση των παραδοσιακών αντιλήψεων που συγκροτούνταν γύρω από τον εκπαιδευτικό μηχανισμό. Ακυρώνεται έτσι ένα ολόκληρο φάσμα κοινωνικών προσδοκιών, συγκροτημένο εδώ και αρκετές δεκαετίες για τη δυνατότητα εργασιακής απασχόλησης μέσα από την πρόσβαση στην εκπαίδευση και τα διαπιστευτήριά<sup>1</sup> της. Οι προσδοκίες, βέβαια, αυτές την τελευταία 15ετία δέχθηκαν απανωτά χτυπήματα από την εργασιακή αβεβαιότητα, την ετεροαπασχόληση, υποαπασχόληση, μισθολογική υποβάθμιση.

Το «κλειδί του παραδείσου», το Πανεπιστήμιο, που πριν από 30 χρόνια πρόβαλε σαν το σκαλοπάτι που έπρεπε ν' ανέβουν τα παιδιά των λαϊκών οικογενειών για να «αποκατασταθούν - εξασφαλιστούν», δεν υπάρχει πια

[ΔΙΑΣΚΕΥΗ ΑΡΘΡΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΤΥΠΟ εφ. ΤΑ ΝΕΑ, 22/09/2009]

**1.διαπιστευτήρια:** το επίσημο κυβερνητικό έγγραφο με το οποίο δηλώνεται ο διορισμός του διπλωματικού αντιπροσώπου σε μια άλλη χώρα.

#### **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

**A.** Να δώσετε την περίληψη του κειμένου σε 100 λέξεις.

**Μονάδες 25**

**B1.** Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: «**αναδείχθηκε, αντανακλά, σημαντική, πεποίθηση, σχηματισμού, εμβέλεια**»

**Μονάδες 6**

**B2.** Από το β' συνθετικό των παρακάτω λέξεων να σχηματίσετε μία νέα σύνθετη λέξη: «**δημιουργηθεί, επιδόσεις, συμβαίνει, διαμορφώνονται, εκπαίδευση**».

**Μονάδες 5**

**B3.** Να αναλύσετε τη δομή της 2<sup>ης</sup> παραγράφου (δομικά στοιχεία-τρόπος ανάπτυξης)

**Μονάδες 5**

**B4.** Να διερευνήσετε τις διαρθρωτικές λέξεις στο εσωτερικό της προτελευταίας παραγράφου και να διερευνήσετε τη λειτουργία τους

**Μονάδες 5**

**B5.** Να εντοπίσετε δύο σημεία του κειμένου στα οποία ο συγγραφέας κάνει μεταφορική χρήση της γλώσσας.

**Μονάδες 3**

**B6.** Να δηλώσεις τη λειτουργικότητα των σημείων στίξης στο ακόλουθο χωρίο: «*Χάσμα που αναδείχθηκε ιδιαίτερα στα αποτελέσματα των τελευταίων Πανελλαδικών Εξετάσεων, όπου καταγράφηκε το μεγαλύτερο ποσοστό αριστούχων την ίδια στιγμή που ένας στους τρεις υποψηφίους έγραψε κάτω από τη βάση και από αυτούς περισσότεροι από τους μισούς έδωσαν σχεδόν λευκή κόλλα! Άλογα κούρσας και ουραγοί! Τι συμβαίνει;*»

**Μονάδες 3**

**B7.** Να αναπτύξετε σε 80-100 λέξεις το νόημα του εδαφίου : «*Οι πανεπιστημιακοί τίτλοι και τα διπλώματα αποκτούν την ίδια περίοδο τη λειτουργία που είχαν παλαιότερα οι «τίτλοι ευγενείας» για την κατάληψη μιας ευνοημένης επαγγελματικής θέσης και φυσικά μαγνητίζουν ιδιαίτερα εκείνα τα τμήματα του πληθυσμού που προσπαθούν να σπρώξουν τα παιδιά τους- μέσω της εκπαίδευσης- στην άλλη πλευρά του λόφου»*

**Μονάδες 8**

**Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ:** Με αφορμή την ανακοίνωση από το Υπουργείο Παιδείας των αποτελεσμάτων των πανελλαδικών εξετάσεων αποφασίζετε να συντάξετε ένα άρθρο για τη σχολική εφημερίδα στο οποίο αμφισβητείτε τις ίσες ευκαιρίες της σύγχρονης εκπαίδευσης και προτείνετε τρόπους διασφάλισής τους (500 λέξεις)

**Μονάδες 40**

**ΚΡΙΤΗΡΙΟ 2<sup>ο</sup> : Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ**

**Α΄ ΚΕΙΜΕΝΟ :**

**«Ένας αργός θάνατος στον καναπέ»**

Τι είναι τελικά η οικογένεια; Ανέκδοτο στις παρέες των εργένηδων, όνειρο ζωής, προοπτική, επιλογή, επιβεβλημένη συμπεριφορά, κοινωνικό πρότυπο, εξασθενημένη αξία. Κυρίως: θεσμός σε κρίση. Το επιβεβαιώνουν ιδιωτικές συζητήσεις και επίσημες στατιστικές. «Ενώ μέχρι το 1984 το ποσοστό διαζυγίων κυμαινόταν στο 8%, το 1994 έφτασε το 10%. Από τότε μέχρι σήμερα, οι γάμοι που διαλύονται αυξάνονται με γοργούς ρυθμούς. Έτσι το 2005 ο δείκτης διαζυγίων άγγιξε το 24%».

Ο,τι για τους κοινωνιολόγους μπορεί να σημαίνει «τέλος του παλαιού τρόπου ζωής», στη γλώσσα των κινηματογραφιστών μεταφράζεται σε κυνικές διαπιστώσεις, άγριες συγκρούσεις ή σαρκαστικούς διαλόγους: «Γιατί θέλεις να παντρευτείς; Είναι μόνο καβγάδες κι ένας αργός θάνατος στον καναπέ». Στην παρατήρηση αυτή ενός περιθωριακού, θυμόσοφου ρακοσυλλέκτη, ο ήρωας της ταινίας του Ισλανδού σκηνοθέτη Φρίντρικ Θορ Φρίντκισον, που αναζητάει «Το νόημα της ζωής», απαντάει αφοπλιστικά: «Μα, δεν έχουμε καναπέ...». Μήπως, λοιπόν, οι σύγχρονοι σχεδιαστές επίπλων θα έπρεπε να λάβουν υπόψη τους την επισήμανση για να προτείνουν λύσεις, λιγότερο αναπαυτικές, σε γάμους που κλονίζονται;

Κι αν ο Ισλανδός δημιουργός αντιμετωπίζει το θέμα μελαγχολικά αλλά και ανάλαφρα, ο Δανός συνάδελφός του Τόμας Βίντεμπεργκ πριν από μια δεκαετία είχε κόψει την ανάσα με την «Οικογενειακή γιορτή». Τα 60χρονα γενέθλια του πατέρα μετατρέπονται σε μακελειό. Η αγάπη υποκρύπτει διαστροφή και ο σεβασμός βαθύ μίσος. Πριν από ένα χρόνο μια μικρή αμερικανική παραγωγή εμφάνισε μια άλλου τύπου δυσλειτουργική οικογένεια στο «Little Miss Sunshine». Το γκροτέσκο<sup>1</sup> και το κοινωνικά ανάρμοστο αποκτούν τη μορφή μιας χαριτωμένης κομεντί - ταινίας δρόμου, όπου η αβλαβής τρέλα απορροφά τις ιδιότυπες συμπεριφορές και οι μη παραδοσιακοί ρόλοι (του παππού, του θείου, του αδελφού) εξισορροπούνται με τη γενναιοδωρία των συναισθημάτων.

Ο κατάλογος είναι μακρύς καθώς η «οικογένεια» αποτελεί προσφιλές κινηματογραφικό θέμα είτε μέσα από περισσότερο στερεοτυπικές αμερικανικές παραγωγές είτε μέσα από ευρωπαϊκές αποκλίσεις. Προβάλλεται ακόμη στις αίθουσες η βραζιλιάνικη «Μυστικά και ψέματα στο σπίτι της Αλίκης» που βοηθάει να αντιληφθούμε ότι η μετάλλαξη του θεσμού της οικογένειας είναι φαινόμενο παγκόσμιο και διηπειρωτικό.

«Ωστόσο, ούτε η κρίση των θεσμών ούτε εκείνη των προτύπων συνεπάγονται αναγκαστικά και κρίση αξιών. Και οι δύο συνεπάγονται διαφοροποίηση του τρόπου πρόσληψης και βίωσης των αξιών», σημειώνει η καθηγήτρια Κοινωνιολογίας Λουκία Μουσούρου στο βιβλίο της «Οικογένεια και οικογενειακή πολιτική». «...Από μίαν άποψη, επομένως, εκείνο που πραγματικά δημιουργεί την κρίση είναι η εμμονή σε πρότυπα συμπεριφοράς που έχουν ξεπεραστεί, με τη λαθεμένη αντίληψη ότι η διατήρηση αυτών των προτύπων σημαίνει και τη διατήρηση των αξιών που αυτά εκφράζουν».

Γιατί ατόνησε όμως η οικογενειακή συνοχή, αποσαθρώνοντας παραδοσιακά σχήματα και ιεραρχίες; Οι μεταβαλλόμενοι ρόλοι της γυναίκας, του άνδρα, των παιδιών, των ηλικιωμένων, δεν θα μπορούσαν να αφήσουν ανεπηρέαστη τη δομή της οικογένειας. Η περίφημη «ρευστότητα», οι εναλλακτικές προτεραιότητες σχέσεων και στόχων. Οι κοινωνικές επιστήμες προσφέρουν ερμηνείες, οργανώνουν την αμηχανία αλλά δεν μπορούν και να την περιορίσουν.

Η οικογένεια είναι μια αρένα στην οποία συνυπάρχουν αγάπη, βία, τρυφερότητα, εντιμότητα, προδοσία, ιδιωτική περιουσία, κοινοκτημοσύνη, επιβολή εξουσίας, συναίνεση, κοινή λήψη αποφάσεων. Κάπως έτσι ορίζει το πλαίσιο ο συγγραφέας Hope Jensen Lichter (από το βιβλίο «Κείμενα κοινωνιολογίας του γάμου και της οικογένειας» - επιμέλεια Χριστίνα Νόβα - Καλτσούνη) και καταλήγει: «Όσο περισσότερο εξετάζει κανείς την οικογένεια τόσο περισσότερο δεν βλέπει τίποτα».

Όταν κλείνει η πόρτα το βράδυ (μετά την επιστροφή όλων των μελών) κάθε σενάριο είναι εφικτό. Η πυρηνική οικογένεια, παρά τις απώλειες, προσπαθεί να επιβιώσει. Τα διαζύγια μπορεί να αυξάνονται, μαζί και οι εκτός γάμου γεννήσεις (5.914, στην Ελλάδα, το 2006) και η μονογονεϊκή εκδοχή (που γνωρίζει εκρηκτική εξάπλωση τα τελευταία χρόνια). Όμως, η ανάγκη του γάμου και της εστίας παραμένει ισχυρή. Έστω και αν οι όροι της συμβίωσης μεταβάλλονται. Ο 50χρονος Ολλανδός συγγραφέας της «Εγκυκλοπαίδειας της βλακείας», Ματάις Φαν Μπόξελ, είπε πρόσφατα σε συνέντευξή του ότι ύστερα από 20 χρόνια γάμου επέλεξε να ζήσουν με τη γυναίκα του σε χωριστά σπίτια. Συναντιούνται καθημερινά, τρώνε μαζί, και το βράδυ ο καθένας επιστρέφει στη βάση του. Υγιές και, σίγουρα, λιγότερο τραυματικό από ένα πειθαναγκαστικό σχήμα που εμφανίζει ρυτίδες: σημάδια κόπωσης, κατάθλιψη, γήρανσης.

Πολλές μόνες μητέρες, ύστερα από διαλυμένους γάμους, **ισχυρίζονται** ότι η ζωή τους και η σχέση τους με τα παιδιά τους **βελτιώνεται**, ενώ αποκτούν και μεγαλύτερη **αυτοπεποίθηση**. Τι νόημα έχει μια συγκατοίκηση που ασφυκτιά, όπου οι καβγάδες και οι εντάσεις υποκαθιστούν κάθε μορφή επικοινωνίας, όπου η προσωπικότητα παιδιών και γονέων **συνθλίβεται** κάτω από το βάρος της μη ανοχής; Μήπως η πυρηνική οικογένεια έχει **διαγράψει** τον κύκλο της και οι άνθρωποι οφείλουν να αρθρώσουν νέα σύμφωνα συμβίωσης;

Οι σύγχρονες κατοικίες διαμορφώνονται για να φιλοξενήσουν μοναχικές επιλογές. Η ζήτηση μικρών διαμερισμάτων ή ενιαία διαμορφωμένων χώρων ορίζει και προσδιορίζει τις νέες συνθήκες. Ευρύτητα, ευελιξία, προσωπικός χρόνος, διαθεσιμότητα. Αμοιβαιότητα υπάρχει και στη φυσική απόσταση. Ο διαρκής συγχρωτισμός<sup>2</sup> κρίνεται αναποτελεσματικός.

Όσο περισσότερο στριμώχνεται ο κόσμος μέσα μας, όσο περιπλέκεται, πάσχει, αγωνιά και φαντασιώνει, τόσο αναζητά τη θεραπεία και ανακούφιση εκτός «σπιτιού». Τα «σπιτικά» ερημώνουν, η τυπική οικογένεια ποζάρει μόνο σε καρτ ποστάλ. Οι κορώνες περί κινδύνων, προστασίας, κομβικών σημείων και κομβικών λύσεων, είναι απλώς **παρωχημένες**. Οι όποιες λύσεις είναι προσωπικές χωρίς να σημαίνει αναγκαία και μοναχικές. Γιατί και η μοναξιά παίρνει το σχήμα των καιρών.

(Μαρια Κατσουνακη, Εφημερίδα Καθημερινή)

1. Το γκροτέσκο: το γελοίο, το αλλόκοτο
2. συγχρωτισμός: συναναστροφή

## ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

**A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη (90-110 λέξεις) του κειμένου που σας δόθηκε.

**Μονάδες 25**

**B1.** Αφού διαβάσετε προσεκτικά την πέμπτη παράγραφο, να παρουσιάσετε τα δομικά μέρη και τον τρόπο ανάπτυξης της.

**Μονάδες 5**

**B2.** Να καταγράψετε τρία χαρακτηριστικά παραδείγματα από το κείμενο που σας δόθηκε που να επιβεβαιώνουν το επικοινωνιακό πλαίσιο στο οποίο ανήκει.

**Μονάδες 3**

**B3.** Ποιους τρόπους και ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην 3<sup>η</sup>, 5<sup>η</sup> και 8<sup>η</sup> παράγραφο.

**Μονάδες 7**

**B4.** Να δημιουργήσετε τέσσερις σύνθετες λέξεις με το κάθε συνθετικό των ακολούθων λέξεων: (1 για το καθένα): θυμόσοφου, σκηνοθέτη.

**Μονάδες 4**

**B5.** Να αντικαταστήσετε τις παρακάτω λέξεις με άλλες συνώνυμες χωρίς να αλλοιώνεται το νόημα τους: **ισχυρίζονται, βελτιώνεται, αυτοπεποίθηση, συνθλίβεται, διαγράφει, παρωχημένες.**

**Μονάδες 6**

**B6.** Να γράψετε τη λειτουργία των σημείων στίξης στη 2<sup>η</sup> παράγραφο.

**Μονάδες 3**

**B7.** Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο (80-100 λέξεις) το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: **«Η οικογένεια είναι μια αρένα στην οποία συνυπάρχουν αγάπη, βία, τρυφερότητα,**

**εντιμότητα, προδοσία, ιδιωτική περιουσία, κοινοκτημοσύνη, επιβολή εξουσίας, συναίνεση, κοινή λήψη αποφάσεων.».**

**Μονάδες 7**

**Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ:** Ο άνθρωπος της εποχής μας σπάνια ικανοποιείται από κάποια δραστηριότητά του και πολλές φορές η ζωή του και οι σχέσεις που δημιουργεί του φαίνονται ανούσιες, παρόλο που με δυσκολία καταφέρνει να οργανώνει κάθε τομέα της ζωής του. Σε επιφυλλίδα σας που θα δημοσιευθεί σε εφημερίδα να αναπτύξετε τις απόψεις σας, σε κείμενο 500 λέξεων, για τις αιτίες που προκάλεσαν αυτήν την αποξένωση καθώς και τις επιπτώσεις της στην ποιότητα της ζωής.

**Μονάδες 40**

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!**

**ΚΡΙΤΗΡΙΟ 3<sup>ο</sup> : ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ-ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ**

**Α΄ ΚΕΙΜΕΝΟ :**

Ζούμε μέσα σε μια κοινωνία που κυριαρχεί το πιστεύω της, πως όλα πωλούνται και αγοράζονται, μέσα σε μια κοινωνία, όπου όλο και εξαφανίζονται τα στοιχεία των αξιών της ανθρωπιάς από τη σημερινή ζωή, που φτάσαμε σε μια αφόρητη ανία, αδιαφορία και έντονη αποξένωση από τον πλησίον μας, τον συνάνθρωπο μας, σε μια αλλοτρίωση της προσωπικότητας του ανθρώπου από τους άλλους και τον εαυτό του και από τα πράγματα.

Οι σχέσεις μας έχουν χάσει τον προσωπικό τους χαρακτήρα. Έτσι παρατηρεί κανένας πως η συγκεκριμένη σχέση ενός ατόμου προς το άλλο έχασε, τον άμεσο και ανθρώπινο χαρακτήρα της και διέπεται ολοκληρωτικά και ξεδιάντροπα από πνεύμα μόνο και μόνο του συμφέροντος, τύπου παζαρέματος. Όλες οι προσωπικές, κοινωνικές σχέσεις μας κυριαρχούνται από τους νόμους της αγοράς, του αγοραίου πνεύματος εκεί σε αυτό το σημείο και πιο κάτω έφτασε η αποξένωση του σημερινού ανθρώπου από τους άλλους ανθρώπους.

Σήμερα ο άνθρωπος των βιομηχανικών κοινωνιών ζει τον εαυτό του και τους άλλους, όπως ζει τα πράγματα, τα αντικείμενα, απλώς με τις αισθήσεις και με τον νου, αλλά συγχρόνως, χωρίς καμιά **καρποφόρα** σχέση με τον εαυτό του και το περιβάλλον, διότι έχει αλλοτριώσει, αποξενώσει τον εαυτό του από τους άλλους. Δεν τον αισθάνεται σαν κέντρο και δημιουργό της τεχνικής του κατασκευής, **του παρασκευάσματος** του παρά σαν υπηρέτη του. Όσο πιο πελώριες είναι οι δυνάμεις που έχει **αποδεσμεύσει** ο άνθρωπος, τόσο πιο αδύναμο αισθάνεται τον εαυτό του σήμερα μέσα στις βιομηχανικές κοινωνίες μας. Κατέχεται από την ίδια τη δημιουργία τούτη τη στιγμή, έτσι ώστε χάνει τον εαυτό του, τον αποξενώνει από τους άλλους.

Ο σύγχρονος άνθρωπος κάτω από το βιομηχανικό πνεύμα που είναι η ατμόσφαιρα του, **υφίσταται** τέτοια επίδραση ώστε να ζει χωρίς και ο ίδιος να συνειδητοποιεί τον εαυτό του ως πράγμα, σαν αντικείμενο, και όχι σαν ον ενεργητικό, σαν φορέα ανθρώπινων δυνάμεων. Ο σκοπός του σημερινού ανθρώπου που ζει μέσα στις βιομηχανικές κοινωνίες είναι να τοποθετήσει, να πουλήσει τον εαυτό του με επιτυχία στην αγορά. Γι αυτό και δεν αντλεί τη συναίσθηση του εαυτού του από την ενεργητικότητα, σαν ένα ον, που σκέπτεται και αγαπά παρά από τον κοινωνικό, οικονομικό ρόλο του. Το αίσθημα της αξίας του εξαρτάται από την επιτυχία, αν μπορεί να τοποθετήσει σε συμφέρουσα τιμή τον εαυτό του, το σώμα του, τη νόηση του, τη νοητική ικανότητα του και δυνατότητα του. Και την ψυχή του ακόμη.

Ο σκοπός της ζωής του συνίσταται στο να τοποθετήσει το κεφάλαιο αυτό κατάλληλα και να αποκομίσει κέρδη. Ο σημερινός άνθρωπος της βιομηχανικής κοινωνίας μας **διακρίνεται** για τη στεγνή ψυχικότητα του και το ασυγκίνητο της καρδιάς του, την απόκρουση της συναισθηματικότητας του και του πραγματισμού της εποχής μας. Και την ψυχή του -το τονίζουμε- προσπαθεί ακόμη να την τοποθετήσει ως κεφάλαιο για να αποκτήσει -μέσα στην κοινωνία της κερδολαγνείας και της ανοχής των πάντων- κέρδη. Οι ανθρώπινες ιδιότητες και κοινωνικές αρετές και αξίες, όπως π.χ. η φιλία, η ευγένεια, η καλοσύνη, η ευγνωμοσύνη, οι ηθικές αξίες και οι κοινωνικές αρετές και άλλα ιερά και άγια ακόμη, παρόμοια της αρετής, αξίες κ.λπ. αντικρίζονται σήμερα ως είδη εμπορεύματος, ως εμπορεύματα και λοιπά παρόμοια της απόκτησης κέρδους. Αφανίσαμε τις αρετές και τις αξίες, έτσι ανεβάσαμε την αποξένωση του ανθρώπου από τους άλλους στο ύψιστο σημείο, με αποτέλεσμα τη διάλυση της οικογένειας, τον αφανισμό της συγγένειας, ως το σημείο της άκρας αποξένωσης των παιδιών από τους γέροντες και ανήμπορους γονείς κ.λπ., της σκληρής και θλιβερής πραγματικότητας της εποχής μας, της αποξένωσης του ανθρώπου από τα ιερά, τα όσια και τα άγια καθήκοντα του ανθρώπου, των ημερών μας, των παιδιών έναντι των γηρασμένων γονιών του κ.λπ., της αθλιότητας αυτής της κατάσταση μας, του απανθρωπισμού μας. (Ιω. Ν. Ξηροτύρης, Καθημερινή, 14/04/2002)

## ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να δώσετε την περίληψη του κειμένου σε 100 λέξεις.

**Μονάδες 25**

B 1. Να διατυπώσετε τη βασική θέση του αρθρογράφου καθώς και την μέθοδο που ακολουθεί η συλλογιστική του πορεία (παραγωγή / επαγωγή) και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

**Μονάδες 5**

2. Οι ακόλουθες λέξεις και φράσεις χαρακτηρίζουν ένα επίσημο ύφος λόγου. Να αποδώσετε με ύφος πιο ανεπίσημο και οικείο τις υπογραμμισμένες λέξεις:

**σε μια αλλοτρίωση της προσωπικότητας του ανθρώπου, του αγοραίου πνεύματος, διακρίνεται για τη στεγνή ψυχικότητα του, να τοποθετήσει σε συμφέρουσα τιμή τον εαυτό του**

**Μονάδες 5**

2. Ποιους τρόπους και ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην τελευταία παράγραφο του κειμένου;

**Μονάδες 5**

3. Να γράψετε στο τετράδιό σας ένα συνώνυμο για καθμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις:.

**Μονάδες 5**

4. Να δημιουργήσετε σύνθετες λέξεις με το β' συνθετικό των ακόλουθων λέξεων: **κυριαρχεί, συνάνθρωπο, κατασκευής, επιτυχία, συγγένειας** (2 για το καθένα).

**Μονάδες 5**

5. Να αναπτύξετε σε 80-100 λέξεις το νόημα του εδαφίου : «**Οι ανθρώπινες ιδιότητες και κοινωνικές αρετές και αξίες, όπως π.χ. η φιλία, η ευγένεια, η καλοσύνη, η ευγνωμοσύνη, οι ηθικές αξίες και οι κοινωνικές αρετές και άλλα ιερά και άγια ακόμη, παρόμοια της αρετής, αξίες κ.λπ. αντικρίζονται σήμερα ως είδη εμπορεύματος, ως εμπορεύματα και λοιπά παρόμοια της απόκτησης κέρδους.**»

**Μονάδες 10**

**Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ:** Ο Ιω. Ν. Ξηροτύρης επισημαίνει την αποξένωση των ανθρώπων στη σύγχρονη εποχή. Ο άνθρωπος της εποχής μας σπάνια ικανοποιείται από κάποια δραστηριότητά του και πολλές φορές η ζωή του και οι σχέσεις που δημιουργεί του φαίνονται ανούσιες, παρόλο που με δυσκολία καταφέρνει να οργανώνει κάθε τομέα της ζωής του.

Σε ομιλία σας στη Βουλή των Εφήβων να αναπτύξετε τις απόψεις σας, σε κείμενο 500-600 λέξεων, για τις αιτίες που προκάλεσαν αυτήν την αποξένωση καθώς και τις επιπτώσεις της στην ποιότητα της ζωής.

**Μονάδες 40**

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!**



**ΚΕΙΜΕΝΟ**

**«Μπλογκάρω...άρα υπάρχω»**

Γνωρίζετε τα μπλογκ; Έχετε δικό σας μπλογκ, δηλαδή τη δική σας μερίδα στον "παράδεισο" του Διαδικτύου; Αν όχι, σας υπενθυμίζουμε ότι δεν υπάρχει τίποτα πιο εύκολο σήμερα από το να δημιουργήσει κανείς το μπλογκ του και να εκφράσει σ'αυτό τις απόψεις του δίνοντας παράλληλα την ευκαιρία και σε άλλα άτομα να εκφραστούν για το ίδιο θέμα. Συνήθως τα μπλογκ ενημερώνονται συχνά και αντανακλούν την προσωπικότητα του δημιουργού τους. "Είμαι μπλόγκερ, άρα υπάρχω": αυτό φαίνεται να πιστεύουν συχνά πολλοί μπλόγκερ που διατυπώνουν τις απόψεις τους στο Διαδίκτυο.

Χθες, δεκάδες μπλόγκερς γράψαμε τη δική μας άποψη για το Φόβο. Λέξεις, κείμενα, σκέψεις που ταξίδεψαν στη μπλογκόσφαιρα και τα διάβασαν χιλιάδες μάτια. Και αυτό είναι κάτι πολύ όμορφο. Μπλογκάρω για δύο λόγους. Αφενός γιατί το θεωρώ εξαιρετικά ψυχοθεραπευτικό, αφετέρου γιατί νοιώθω ότι μέσα από τα κείμενά μου επικοινωνώ με κάποιους ανθρώπους ουσιαστικά και ας μην έχουμε γνωριστεί ποτέ.

Πόσο ουσιαστικό μπορεί να γίνει το μπλόγκινγκ. Ζωντανοί άνθρωποι που ψάχνουν τα κείμενα. Σκεπτόμενοι άνθρωποι που διατηρούν ακόμα μια κάποια ισορροπία... Άνθρωποι με ψυχή που δεν έχουν ακόμα μεταλλαχθεί σε πιόνια. Υπάρξεις που αναρωτιούνται, ονειρεύονται, πειραματίζονται και αγαπούν ακόμα. Ψυχές περιπλανώμενες που δεν ακολούθησαν το κύμα. Που έκλεισαν την τηλεόραση και άνοιξαν βιβλία. Που κρέμασαν στη ντουλάπα τη μοναξιά τους και κοίταξαν καλύτερα το διπλανό τους, γνωρίζοντάς τον. Που άφησαν στην άκρη την πάσης φύσεως μόδα και άφησαν το χρόνο που περνάει να δημιουργήσει πάνω τους δίνες ανθρωπιάς που αγγίζουν και τους άλλους, γύρω τους. Με ένα ποίημα, μια φωτογραφία, ένα κείμενο, μια σκέψη αποδεικνύουμε...ότι είμαστε εδώ, ότι υπάρχουμε, ότι μπορούμε να εμπνεύσουμε και να εμπνευστούμε...

Η δημιουργία των μπλογκ ήταν αποτέλεσμα κυρίως δύο παραγόντων: πρώτον, του εκδημοκρατισμού της μαζικής επικοινωνίας και, δεύτερον, της τεχνολογίας. Χωρίς τη κατοχύρωση της ελεύθερης δημοσιότητας δεν θα είχε νόημα η τεχνολογική δυνατότητα και χωρίς τη δεύτερη θα ήταν αδύνατη η πρώτη. Εξ ορισμού λοιπόν τα μπλογκ είναι αποτέλεσμα και παράγοντας εκδημοκρατισμού της μαζικής επικοινωνίας. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι λύθηκαν όλα τα προβλήματα, το αντίθετο μάλιστα.

Από την άποψη του περιεχομένου, τα μπλογκ χωρίζονται κυρίως σε τέσσερις κατηγορίες. Πρώτον, τα δημοσιογραφικά (ατομικά ή ομαδικά), στα οποία οι δημοσιογράφοι δημοσιεύουν ό,τι (για διάφορους λόγους) δεν μπορούν να δημοσιεύσουν στα μέσα όπου εργάζονται και έχουν τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα. Δεύτερον, τα προσωπικά ημερολόγια, στα οποία οι μπλόγκερ δημοσιεύουν τις σκέψεις τους για διάφορα ζητήματα. Τρίτον, τα επαγγελματικά (που διατηρούν άτομα ή εταιρείες) και, τέταρτον, τα μπλογκ των διαφόρων οργανισμών/φορέων.

Τα προβλήματα που εντοπίζουν κάποιοι αφορούν κυρίως στις δύο πρώτες κατηγορίες. Κοινό τους γνώρισμα είναι ότι ασχολούνται με, ή διευρύνουν, τα θέματα που θέτουν τα παραδοσιακά μέσα, ή, σπανιότερα, προσθέτουν νέα θέματα στον δημόσιο διάλογο. Το πρώτο πρόβλημα που εγείρεται, συνήθως από επαγγελματίες δημοσιογράφους, αφορά στην αξιοπιστία των πληροφοριών τους και επιτείνεται από την ανωνυμία των μπλόγκερ. Ωστόσο παρόμοιο πρόβλημα υπάρχει και στα παραδοσιακά μέσα, αφού οι πληροφορίες τους έρχονται από τις επίσημες πηγές (κυβέρνηση, υπηρεσίες, εταιρείες κ.ά.) που ενδιαφέρονται για τη δική τους προπαγάνδα. Αυτό μάλλον προσθέτει αξιοπιστία στα δημοσιογραφικά μπλογκ παρά αφαιρεί, καθώς ανταποκρίνονται στην παραδοχή που θέλει τα μέσα εξαρτημένα ή ελεγχόμενα από την πολιτική και οικονομική εξουσία. Τα πράγματα «σοβαρεύουν» από τη στιγμή που παρόμοιες πληροφορίες είναι ψευδείς, προσβάλλουν ή συκοφαντούν. Ωστόσο ο νόμος μπορεί να τις αντιμετωπίσει. Αν γενικευθεί το φαινόμενο, κάτι που δεν

ισχύει προς το παρόν, ίσως να εξεταστεί το ζήτημα της ανωνυμίας. Ωστόσο αν θεωρούμε ότι η διάδοση ψευδών πληροφοριών αφορά μόνο κάποιους μπλόγκερ, είναι σαν να λέμε ότι ψέματα/συκοφαντίες επιτρέπονται μόνο στα παραδοσιακά μέσα, στα οποία παρόμοια ψεύδη χαρακτηρίζονται συνήθως ως «γκάφες». Με άλλα λόγια, η δύναμη των μπλογκ ενισχύεται από τον μονόδρομο και μονομερή τρόπο με τον οποίο πληροφορούν τα παραδοσιακά μέσα. Το δεύτερο πρόβλημα ανακύπτει από τον τρόπο με τον οποίο οι μπλόγκερ χειρίζονται τις πληροφορίες. Συνήθως ερμηνεύουν τις πληροφορίες των παραδοσιακών μέσων, καθώς δεν έχουν τη δυνατότητα να συλλέγουν δικές τους.

Εκ των πραγμάτων περιορίζονται στην αξιολόγηση αυτών των πληροφοριών και συνεπώς αυξάνεται η πιθανότητα να χαρακτηριστεί αυτό που κάνουν ως «προπαγάνδα». Ας μην ξεχνάμε όμως ότι προπαγάνδα δεν σημαίνει να λες ψέματα, αλλά να προσπαθείς με συμβολικά μέσα να πείσεις κάποιον να κάνει ή να μην κάνει κάτι. Έτσι, ας αντιστρέψουμε το ερώτημα. Ποιος απ' όσους παίρνουν μέρος στον δημόσιο διάλογο (κυβέρνηση, κόμματα, φορείς κ.ά.), ιδιαίτερα όταν πρόκειται (ή πρέπει) να γίνουν ρυθμίσεις για τα κοινά μας ζητήματα, δεν κάνει προπαγάνδα; Γιατί τότε η «προπαγάνδα» των μπλόγκερ είναι «κακή» ενώ των άλλων «καλή»; Μήπως γιατί δεν εντάσσεται στο σύστημα μέσων πολιτικής όπως είναι δομημένο;

Τα μπλογκ είναι λοιπόν ένα σημαντικό μέσο εδραίωσης της δημοκρατίας. Αν τα παραδοσιακά μέσα συνδέονται, ακόμη, με την πληροφόρηση (που διαρκώς εξασθενεί), τα μπλογκ συνδέονται πρωτίστως με την αξιολόγηση της πληροφόρησης. Και, «προπαγάνδα» ή όχι, είναι το πέλαγος της επικοινωνίας στο οποίο κολυμπάμε από εδώ και πέρα. Τον δρόμο πάντως δεν τον έδειξαν τα μπλογκ, απλά τον ακολουθούν κατά μυριάδες.

## ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

**A.** Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου σε 100 λέξεις.

**Μονάδες 25**

**B.1α.** Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική στο απόσπασμα «*Το πρώτο πρόβλημα που εγείρεται, συνήθως από επαγγελματίες δημοσιογράφους, αφορά την αξιοπιστία των πληροφοριών τους και επιτείνεται από την ανωνυμία των μπλόγκερ.*» και να αιτιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα.

**β.** Να μετατρέψετε τη σύνταξη στις παρακάτω προτάσεις από ενεργητική σε παθητική:

- *Τα προβλήματα που εντοπίζουν κάποιοι.*
- *Ωστόσο ο νόμος μπορεί να τις αντιμετωπίσει.*

**Μονάδες 6**

**B2.** Χρησιμοποιώντας ως θεματική περίοδο τη φράση «*Για πολλούς η εμφάνιση του διαδικτύου εμπεριέχει την υπόσχεση της άπλετης πληροφόρησης και της βελτίωσης του δημόσιου διαλόγου*», να αναπτύξετε μια παράγραφο (70 – 90 λέξεων) με τη μέθοδο της αιτιολόγησης.

**Μονάδες 8**

**B3.** Πώς συνδέεται ο τίτλος με το κείμενο; Νομίζετε ότι ανταποκρίνεται σε ολόκληρο το περιεχόμενο του κειμένου; Γιατί; Να δώσετε έναν δικό σας τίτλο με σχόλιο και έναν χωρίς σχόλιο.

**Μονάδες 5**

**B4.** Να σχηματίσετε 8 σύνθετες λέξεις με το β' συνθετικό (2 για το καθένα) των παρακάτω λέξεων: **δημοσιογραφικά, προβλήματα, διάλογο, αντιστρέψουμε**

**Μονάδες 6**

**B5.** Να βρείτε τρία (3) παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου από το κείμενο που σας δόθηκε.

**Μονάδες 3**

**B6.** Να εντοπίσετε τα δομικά στοιχεία και τη μέθοδο (ή τις μεθόδους) ανάπτυξης της πέμπτης παραγράφου του κειμένου

**Μονάδες 7**

**Γ.** Σε ομιλία που εκφωνείτε στη Βουλή των εφήβων να αναφερθείτε στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και το διαδίκτυο ως μέσο πληροφόρησης εστιάζοντας την ομιλία σας στις νέες δυνατότητες επικοινωνίας που προσφέρει η τεχνολογική ανάπτυξη στον τομέα των επικοινωνιών και της πληροφορικής καθώς και στους κινδύνους που πιστεύετε ότι ελλοχεύουν στο διαδίκτυο για τους νεαρούς χρήστες του αναλύοντας παράλληλα τη συμβολή της εκπαίδευσης στην ασφαλή χρήση κι αξιοποίησή του από τους νέους. (500 Λέξεις)

**Μονάδες 40**

**ΚΡΙΤΗΡΙΟ 5<sup>ο</sup> : ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ**

**Α΄ ΚΕΙΜΕΝΟ :**

*«Σαν τον Θανάση Βέγγο»*

Αν οι γιορτές, κάθε χρόνο, αποδεικνύονται κάτι όμορφο μεν αλλά λιγότερο από αυτό που περιμένουμε, θα φταίει γι' αυτό και το γεγονός ότι, πιεσμένοι από τα ημερήσια πράγματα, σπρώχνουμε και αναβάλλουμε για τη δική τους περίοδο τα πολλά που έχουν μείνει λειψά στον «κανονικό» βίο μας. Τις παραφορτώνουμε με **προσδοκίες** («τότε θα **χαλαρώσουμε**, θα πάμε καμιά βόλτα, κανένα θέατρο επιτέλους, θα δούμε τους συγγενείς και τους φίλους με τους οποίους επί μήνες μάς συνδέει μόνο το κινητό, θα δοθούμε στα παιδιά, τότε θα...») και φυσικό είναι να λυγίζουν, να κάμπτονται από το βάρος των διαρκώς αναστελλόμενων επιθυμιών μας, των μικρών και των σπουδαίων ή σπουδαιοφανών.

Λίγες φορές **αποβαίνει** λειτουργική η ουτοπία<sup>1</sup> των εορτών. Δεν είναι εύκολο να συμπιέσεις μέσα στην έκτακτη, περιορισμένης διάρκειας όσα διαφεύγουν τον υπόλοιπο χρόνο. Συν τοις άλλοις, η ουτοπία αυτή **εμποδίζεται** από το γεγονός ότι η **επικράτεια** της δεν είναι αποκλεισμένη από τον πραγματικό κόσμο και τον πραγματικό χρόνο, σε κάποιο ιδανικό θερμοκήπιο ή, τέλος πάντων, σε κάποιο ευτυχισμένο νησί. Μπορεί οι στατιστικές να μας βρίσκουν με κάθε νέο έτος κάπως πλουσιότερους - με τα τυπικά κριτήρια και σύμφωνα μ' εκείνο τον **πλάνο** μέσο όρο που κατεδαφίζει τις διαφορές και τις ενοχλητικές λεπτομέρειες-, παραμένουμε εντούτοις νεόπτωχοι: νεόπτωχοι του χρόνου.

Όσα κι αν είναι τα αγαθά που κατέχουμε-τα κινητά και τα ακίνητα, όσες κάρτες κι αν στριμώχνονται στο πορτοφόλι μας για να μας δώσουν την παγιδευτική ευκαιρία να συμμετάσχουμε σε έναν πλαστικό και πλαστά πλούσιο κόσμο, κατά βάθος είμαστε φτωχοί, γιατί μας λείπει ο χρόνος και γιατί έχουμε ξεμάθει να διαθέτουμε τον λίγο που μας αντιστοιχεί, εκείνον που κυκλοφορεί με το ψευδώνυμο «ελεύθερος». Δεν είναι ο μεγάλος Χρόνος εκείνος που μας λείπει (αυτόν μας τον κλέβουν οι θεοί, κι η επιστήμη θ' αργήσει πολύ να νικήσει το φθόνο τους). αλλά ο μικρός, ο ημερήσιος. Δεν μας λείπει ο χρόνος που θα μετατραπεί σε χρήμα σύμφωνα με το πανίσχυρο δόγμα, αλλά ο χρόνος που θα τον μοιράσουμε και θα τον μοιραστούμε δίχως το άγχος του ρολογιού και, κυρίως, δίχως τη δεύτερη σκέψη της τσιγκουνιάς.

Πιασμένοι στο δόκανο άλλοι της ανάγκης ή της ελπίδας κι άλλοι της φιλοδοξίας, συμπιεζόμενοι από τη μια δουλειά στην άλλη, από τη μια δέσμευση ή ψευδή υποχρέωση στην άλλη, γινόμαστε σταδιακά σαν τον Θανάση Βέγγο –που, σε κάποια του ταινία, έχει να θρέψει ένα πολυπληθές συγγενολόι και τρέχει, όλο τρέχει ουρλιάζοντας «Δεν προλαβαίνω! Δεν προλαβαίνω!» Μόνο που και ο Βέγγος όσοι άλλοι ξεσπάμε στην ίδια κραυγή, στο ίδιο ουρλιαχτό, φωνάζουμε στο κενό.

*Παντελής Μπουκάλας, Καθημερινή*

1. ουτοπία : φαντασιολογία, κάτι που είναι έξω από την πραγματικότητα, χίμαιρα.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

**A.** Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου σε 100 λέξεις.

**Μονάδες 25**

**B1.** «Αν οι γιορτές, κάθε χρόνο, αποδεικνύονται κάτι όμορφο μεν αλλά λιγότερο από αυτό που περιμένουμε, θα φταίει γι' αυτό και το γεγονός ότι, πιεσμένοι από τα ημερήσια πράγματα, σπρώχνουμε και αναβάλλουμε για τη δική τους περίοδο τα πολλά που έχουν μείνει λειψά στον «κανονικό» βίο μας.». Θεωρήστε ότι η παραπάνω πρόταση αποτελεί τη θεματική σας περίοδο. Να ολοκληρώσετε την παράγραφο συμπληρώνοντας εσείς τα σχόλια και την κατακλείδα και ακολουθώντας ως τρόπο ανάπτυξης την αιτιολόγηση.

**Μονάδες 9**

**B2.** Να σχηματίσετε 4 σύνθετες λέξεις με το β' συνθετικό (για το καθένα) των λέξεων: **περιμένουμε, επιτέλους**

**Μονάδες 4**

**B3.** Να αντικαταστήσετε τις παρακάτω λέξεις με άλλες συνώνυμες χωρίς να αλλοιώνεται το νόημα τους: **προσδοκίες, χαλαρώσουμε, αποβαίνει, εμποδίζεται, επικράτεια, πλάνο**

**Μονάδες 6**

**B4.** Να βρείτε τρία (3) παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου από το κείμενο που σας δόθηκε.

**Μονάδες 6**

**B5.** Να αναπτύξετε σε 70-90 λέξεις το νόημα του εδαφίου «Όσα κι αν είναι τα αγαθά που κατέχουμε-τα κινητά και τα ακίνητα, όσες κάρτες κι αν στριμώνονται στο πορτοφόλι μας για να μας δώσουν την παγιδευτική ευκαιρία να συμμετάσχουμε σε έναν πλαστικό και πλαστά πλούσιο κόσμο, κατά βάθος είμαστε φτωχοί».

**Μονάδες 10**

### **Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ**

Σε ομιλία που εκφωνείτε στη «Βουλή των Εφήβων» ως εκπρόσωπος της περιοχής σας σχετικά με τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών αναφέρεστε στις συνέπειες από την έλλειψη ελεύθερου χρόνου σε σας τους νέους και στους παράγοντες που πρέπει να κινητοποιηθούν ώστε να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα. (500 λέξεις)

**Μονάδες 40**

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**

**ΚΡΙΤΗΡΙΟ 6<sup>ο</sup> : ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ**

**ΚΕΙΜΕΝΟ**

**«Του κρατούσα το χέρι καθώς πέθαινε...»**

Η συνέντευξή της έκανε και πάλι τους Βρετανούς να δακρύσουν. Η μητέρα του «Baby RB», έσπασε την Δευτέρα την ανωνυμία της και μίλησε στο ραδιόφωνο του BBC για το 13 μηνών βρέφος της που βασανίστηκε από μια ανιάτη αναπηρία και που πριν καταλήξει, το 2009, είχε «προκάλυψει» μία σπαρακτική δικαστική διαμάχη μεταξύ των γονιών του για το εάν έπρεπε ή όχι να λυτρωθεί...

Η Κέλυ Μπίκελ –αυτό είναι το όνομα της γυναίκας- μίλησε επωνύμως πια για τις τελευταίες στιγμές του γιου της αλλά και για τη δικαστική διαμάχη με τον πατέρα του και σύζυγό της. Το 2009, η τραγική διαμάχη της οικογένειας Μπίκελ είχε συγκλονίσει τη Βρετανία, εγείροντας ή ξαναφέροντας στην επιφάνεια πολλά ηθικά και ιατρικά ερωτήματα. Καθλωμένο στη σιωπή στον μικρό Ρόνου ή αλλιώς Baby RB (ήταν το όνομα που χρησιμοποιήθηκε για λόγους απορρήτου στο δικαστήριο) διαγνώστηκε μία σπανιότατη νευρομυϊκή διαταραχή που του απαγόρευε να ελέγξει την παραμικρή μυϊκή του συστάδα -να νεύσει με το χέρι, να κουνήσει το πόδι, να αναπνεύσει, ακόμη και να χαμογελάσει. Η Κέλυ Μπίκελ θεωρούσε ότι το παιδί της βασανιζόταν καθλωμένο στα νοσοκομεία. Ο σύζυγός της αρνιόταν να δεχθεί την απόγνωση της ιατρικής κοινότητας και δεν ήθελε να συναινέσει στην αφαίρεση του αναπνευστήρα που θα σήμαινε και το τέλος του γιου του. Ζητούσε να γίνει τραχειοτομή στον Ρόνου ώστε να μπορεί τουλάχιστον να αναπνέει από το λαιμό και ακολούθως να παρακολουθείται ιατρικώς στο σπίτι. Κι έπειτα να γίνει ό,τι το ανθρωπίνως δυνατό προκειμένου το παιδί του να κρατηθεί στη ζωή. Η δίκη, το Νοέμβριο του 2009, ήταν μία από τις πιο δύσκολες και τραγικές δικανικές αντιπαραθέσεις. Ύστερα από έξι ημέρες ακροαματικής διαδικασίας, ο πατέρας (Α. Μπίκελ) άρχισε να κάμπτεται. Και τελικά συμμερίστηκε τις ιατρικές γνωματεύσεις και συμφώνησε ότι ο γιος του έπρεπε να λυτρωθεί.

Του κρατούσα το χέρι χθες, είπε η Κέλυ Μπίκελ –που έκτοτε απέκτησε ένα ακόμη παιδί, τον υγιέστατο Ρήτζι, στην εκπομπή της Βικτόρια Ντάρμπυσιρ στο ραδιόφωνο του BBC: «Του κρατούσα το χέρι καθώς έφευγε. Του έλεγα ότι τον αγαπώ και ότι εκεί που πάει είναι ένας καλύτερος τόπος. Ελπίζω ότι υπάρχει παράδεισος κι ότι ο γιος μου περνάει καλύτερα εκεί απ' ό,τι στα κρεβάτια των νοσοκομείων». Η Μπίκελ μίλησε για τον άνδρα της και για τις διαρραγείσες σχέσεις τους εξαιτίας της διαφοράς τους: «Πολύς κόσμος θεωρεί ότι δεν είναι δίκαιο. Να τραβάς έναν αναπνευστήρα και να δίνεις τέλος. Όμως εγώ ξέρω ότι έκανα το σωστό και πολεμούσα για τον Ρόνου». Και επανέλαβε ότι η αναπηρία του γιου της ήταν τόσο βαριά που δεν υπήρχε τρόπος να μάθει κανείς εάν ένιωθε τον παραμικρό πόνο. «Ποτέ μας δεν μάθαμε εάν ένιωθε πόνο. Ακόμη κι όταν τον τρυπούσαν με τις ενέσεις, δεν είχε την παραμικρή αντίδραση. Έμενε ακίνητος. Σαν να μη μπορούσε να αισθανθεί τον πόνο».

Στη διάρκεια του σύντομου βίου του, ο Ρόνου μεταφέρθηκε σε τρία νοσοκομεία και του παρασχέθηκαν τρεις διαφορετικές φαρμακευτικές αγωγές, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Επί μήνες ολόκληρους οι γονείς του έμεναν δίπλα του από τις 10 το πρωί έως τις 8 το βράδυ, κάθε μέρα, προσπαθώντας να διακρίνουν κάποια του απόκριση. Ο Ρόνου πέθανε αφού πρώτα του χορηγήθηκε ισχυρότατη νάρκωση ώστε να διασφαλιστεί ότι θα έφευγε ειρηνικά και χωρίς πόνο.

(Από τον ημερήσιο τύπο)

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

**A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη (90-110 λέξεις) του κειμένου που σας δόθηκε.

**Μονάδες 25**

**B1.** Αφού διαβάσετε προσεκτικά τη δεύτερη παράγραφο, να παρουσιάσετε τα δομικά μέρη και τον τρόπο ανάπτυξης της.

**Μονάδες 5**

**B2.** Να βρείτε το σκοπό σύνταξης του συγκεκριμένου κειμένου. Να καταγράψετε τρία χαρακτηριστικά παραδείγματα από το κείμενο που σας δόθηκε που να επιβεβαιώνουν το επικοινωνιακό πλαίσιο στο οποίο ανήκει και να τεκμηριώσετε τις επιλογές σας.

**Μονάδες 6**

**B3..** Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική στο απόσπασμα: «*Ο Ρόνυ πέθανε αφού πρώτα του χορηγήθηκε ισχυρότατη νάρκωση ώστε να διασφαλιστεί ότι θα έφευγε ειρηνικά και χωρίς πόνο*»

**Μονάδες 4**

**B4.** Να δημιουργήσετε τέσσερις σύνθετες λέξεις με το κάθε συνθετικό των ακολούθων λέξεων: (1 για το καθένα): **νοσοκομεία, χρησιμοποιήθηκε.**

**Μονάδες 5**

**B5.** Να αντικαταστήσετε τις παρακάτω λέξεις με άλλες συνώνυμες χωρίς να αλλοιώνεται το νόημα τους: **διαμάχη, εγείροντας, βασανιζόταν, θεωρούσε, κάμπτεται.**

**Μονάδες 5**

**B6.** Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο (80-100 λέξεις) το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: «*Πολύς κόσμος θεωρεί ότι δεν είναι δίκαιο. Να τραβάς έναν αναπνευστήρα και να δίνεις τέλος. Όμως εγώ ξέρω ότι έκανα το σωστό και πολεμούσα για τον Ρόνυ*».

**Μονάδες 10**

**Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ:** Το δίλημμα του τερματισμού της ζωής ενός πάσχοντος βασανίζει πιο συχνά απ' ό,τι φανταζόμαστε συγγενείς και γιατρούς. Υπάρχει όμως τρόπος να τεκμηριωθεί επιστημονικά και ηθικά μια τέτοια αναγκαιότητα; Ο ηθοποιός των δύο Οσκαρ Μάικλ Κέιν «εξομολογήθηκε» πρόσφατα ότι βοήθησε, διά του γιατρού, τον πατέρα του να «φύγει» το 1995, ενώ ο ασθενής δεν ήταν σε θέση να εκφράσει τη βούλησή του. Είχε κάνει ο γιος του το σωστό ή υπό το βάρος των τύψεών του ομολόγησε το παλιό μυστικό του; Σ' ένα άρθρο 500 λέξεων να εκθέσετε τις απόψεις σας για την ευθανασία.

**Μονάδες 40**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δεν κλαίω για τους νέους...

Ένας **κλαυθμός** πλανιέται πάνω από την Ελλάδα, όχι μόνο πάνω, και κάτω και παντού. Ένας σχεδόν υποχρεωτικός θρήνος, για τη νέα γενιά που βρίσκεται σε αδιέξοδο. Σα χορός αρχαίας τραγωδίας με βραχνές φωνές μας καλούν ομιλίες και άρθρα να βγούμε να κλαίμε, να **οικτιρούμε** και να στηθοδερνόμαστε για τα καημένα τα παιδιά μας που δεν έχουν καμία προοπτική. Έχω τρία παιδιά κι αισθάνομαι περίεργα. Πρέπει να νιώθω τύψεις που τα γέννησα; Καλά, αυτό εννοείται, κάθε μάνα νιώθει τύψεις που έκανε παιδιά στον δύσκολο αυτό κόσμο, ούτως ή άλλως. Σε κρίση ή σε ανάπτυξη, κάθε μάνα είναι ένοχη και προσπαθεί να εξαγοράσει το σφάλμα της, γιατί δεν μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά σε όλη τη ζωή τους. Αλλά πόσο πια να δείχνει την ενοχή; Και με τι τρόπο να τη δείχνει;

Για σταθείτε δηλαδή, τα παιδιά είναι νέα, είναι δυνατά, είναι γερά, αντέχουν στο κρύο και στην αγρύπνια. Θα δουλέψουν, κι αν δεν βρουν τη δουλειά που θέλουν, θα βρουν άλλη. Ελπίζω ότι τα δίδαξα να μη φοβούνται τη δουλειά και την προσπάθεια. Αν δεν βρίσκουν τίποτε, θα πάνε μετανάστες. Είναι ήδη χιλιάδες στην Ευρώπη, μετανάστες κανονικοί, με χαρτιά, νόμιμοι, σε χώρες με καλύτερη ζωή, με ωραίες δουλειές, όχι κυνηγημένοι όπως οι ασιάτες που έρχονται εδώ με **κίνδυνο** της ζωής τους. Είναι σκληρό να πρέπει να φεύγεις από τη χώρα σου, αλλά και σ' αυτούς που μένουν η χώρα είναι σκληρή με τρόπο που εμείς οι μεγάλοι τον έχουμε ξεχάσει, ή τον θεωρούμε αυτονόητο. Είναι σκληρό να έχεις σπουδάσει και διδαχτεί πόσο σπουδαία είναι η αξιοκρατία κι ύστερα, όταν φτάνει η ώρα να εργαστείς, να πρέπει να δεχτείς άλλα. Να πρέπει να δεχτείς τη διαφθορά, την οικογενειοκρατία κι αυτό να θεωρείται τρόπος εξασφάλισης και εγγύησης εισοδήματος.

Πολύ πριν την κρίση έφευγαν οι νέοι από την Ελλάδα ακριβώς επειδή είχαν σπουδάσει και δεν μπορούσαν να ανεχτούν το άρρωστο κλίμα **αναξιοκρατίας** σε πολλά επαγγέλματα. Ίσως να είναι και πολλοί αυτοί που σπουδάζουν και θέλουν καλύτερη ζωή, περισσότεροι από όσους μπορεί να θρέψει η χώρα, αλλά ίσως και να μην μπορούσαν οι διαμορφωμένες ιεραρχίες να αντέξουν τους καλύτερους.

Τα νιάτσα είναι μια ηλικία δύσκολη ούτως ή άλλως. Δύσκολο να βρεις δουλειά, δύσκολο να βρεις ταίρι. Αλλά δεν γίνεται να θρηνούμε για τα παιδιά. Είναι αντιπαιδαγωγικό. Έχουν να ζήσουν μια ζωή και τους χρειάζονται όλα τα κουράγια. Δεν ενδιαφέρονται για την κλάψα μας. Η δική μας κλάψα τα ευνουχίζει και τα φοβίζει. Πώς θα αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις και τις δυσκολίες μετά; Πώς θα κάνουν τα λάθη τους; Μόνο δικό μας προνόμιο ήταν τα λάθη;

Αντί να θρηνούμε καλύτερα να δημιουργούσαμε συνθήκες σαν αυτές που μαθαίνουν τα παιδιά ότι αξίζουν, συνθήκες ζωής βασισμένες στο σεβασμό σε γνωστούς νόμους, όχι σε κάποιους «μυστήριους κώδικες», συνθήκες ισότητας ευκαιριών και αξιοκρατίας, όχι κόλπα και απάτες και μέσα και δόντια και βολέματα, συνθήκες που θα τους επέτρεπαν να ελπίζουν ότι μπορούν να συνεννοηθούν με τον κόσμο στη γλώσσα που μαθαίνουν. Αυτό θα ήταν η μεγαλύτερη εξυπηρέτηση.

(Διασκευή άρθρου από τον ημερήσιο τύπο)

A1. Να αποδώσετε την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100 λέξεις).

**Μονάδες 25**

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος «**Αντί να θρηνούμε καλύτερα να δημιουργούσαμε συνθήκες σαν αυτές που**



μαθαίνουν τα παιδιά ότι αξίζουν, συνθήκες ζωής βασισμένες στο σεβασμό σε συνθήκες ισότητας ευκαιριών και αξιοκρατίας...».

**Μονάδες 10**

B2. A) Να βρείτε τα δομικά στοιχεία της τέταρτης παραγράφου του κειμένου: «**Τα νιάτα είναι μια ηλικία... ήταν τα λάθη**».

**Μονάδες 3**

B) Να βρείτε μέσα στο κείμενο δύο παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου.

**Μονάδες 4**

B3. A) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **κλαυθμός, οικτίρουμε, κίνδυνο, αναξιοκρατίας, βολέματα**

**Μονάδες 5**

B) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: νόμιμοι, νιάτα, καλύτερα, αδιέξοδο, ομιλίες

**Μονάδες 5**

B4. A) Να αιτιολογήσετε τη χρήση του ερωτηματικού («**Πώς θα αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις και τις δυσκολίες μετά; Πώς θα κάνουν τα λάθη τους;**») (μονάδες 3), καθώς επίσης και των εισαγωγικών («**μυστήριους κώδικες**») που υπάρχουν στην τέταρτη και στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου αντίστοιχα (μονάδες 2).

**Μονάδες 5**

B) Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική στο απόσπασμα που ακολουθεί: «**Η δική μας κλάψα τα ευνουχίζει και τα φοβίζει**».

**Μονάδες 3**

**Γ1.** Σε άρθρο που πρόκειται να δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σας και αφορμώμενοι από την επικείμενη αποφοίτηση σας, να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με: τους λόγους και τις αιτίες που οδηγούν στην ευρεία μετανάστευση στο εξωτερικό ιδιαίτερα των νέων που αποτελούν το πιο ζωντανό κύτταρο της ελληνικής κοινωνίας καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου (500-600 λέξεις).

**Μονάδες 40**

**ΚΡΙΤΗΡΙΟ 8<sup>ο</sup> : ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ**

**Α΄ ΚΕΙΜΕΝΟ :**

**«Παγκόσμιο χωριό»**

Υπάρχει δυνατότητα να επιβιώσουν επιμέρους πολιτισμοί στις συνθήκες «παγκόσμιου χωριού» που διαμορφώνονται σήμερα στον πλανήτη μας;

Όταν μιλάμε για πολιτισμό δεν αναφερόμαστε απλώς σε τοπικά ήθη και έθιμα. Αυτά μπορεί να εκφράζουν πολιτιστικές διαφορές, αλλά μπορεί και να είναι μόνο τυποποιημένα κατάλοιπα πολιτιστικής ιδιαιτερότητας, που ανήκει πια στο παρελθόν και συντηρείται ως γραφικό φολκλόρ. Τοπικές φορεσιές, χοροί, ιδιόμορφη λαϊκή μουσική, αρχιτεκτονική και ζωγραφική, μαζί με ιδιαίζουσες συνήθειες της καθημερινότητας, ίσως ενσάρκωναν κάποτε πραγματικές διαφορές πολιτισμού. Αλλά συχνά επιβιώνουν, μόνο ως τύποι του παρελθόντος για να συντηρούν την ιστορική μνήμη κάθε λαού.

Ο πολιτισμός είναι κάτι που σαφώς προηγείται των καλλιτεχνικών και λαογραφικών του αναμνήσεων. Πολύ ρεαλιστικά, είναι ο τρόπος του βίου, όπως διαμορφώνεται από τις ανάγκες των ανθρώπων. Δεν έχουν όλοι όσοι μετέχουν σε συγκεκριμένο τρόπο του βίου ή πολιτισμό τη δυνατότητα να διατυπώσουν (με το λόγο ή με την τέχνη) το νόημα που δίνουν στην ύπαρξη, στον κόσμο, στην Ιστορία. Αν η ανθρωπότητα σήμερα τείνει να ενοποιηθεί πολιτιστικά σε ένα "παγκόσμιο χωριό", δεν είναι επειδή η τηλεόραση και οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές μας πληροφορούν για τα συμβαίνοντα σε ολόκληρο τον πλανήτη με την σαφήνεια και αμεσότητα που μας πληροφορούν οι αισθήσεις μας για τα συμβαίνοντα στη γειτονιά, μας. Μόνο το γεγονός της πληροφόρησης και διακίνησης της πληροφορίας δεν, αρκεί, για να ενοποιήσει τον πολιτισμό-έχουμε εναργέστατη εικόνα από τη ζωή φυλών στη ζούγκλα ή στους παγετώνες, αλλά δεν αφομοιώνουμε νόημα βίου και ιεράρχηση αναγκών από αυτές τις εικόνες.

Η ανθρωπότητα σήμερα γίνεται ένα «παγκόσμιο χωριό», επειδή μια συγκεκριμένη ιεράρχηση των ανθρώπινων αναγκών και η συνακόλουθη νοηματοδότηση της ύπαρξης, του κόσμου και της Ιστορίας (με προέλευση από τη δυτική Ευρώπη και τη βόρεια Αμερική) γοητεύει, συνολικά τους ανθρώπους σε κάθε γεωγραφικό μήκος και πλάτος. Τα επιτεύγματα αυτής της ιεράρχησης και νοηματοδότησης αξιολογούνται γενικά ως υπέρτερα από κάθε ιστορικό προηγούμενο. Εξασφαλίζουν στον άνθρωπο πρωτόγνωρες διευκολύνσεις στην πρακτική του βίου, ανέσεις, κοινωνικά διευρυμένες δυνατότητες απολαύσεων, αλλά και προστασίας από την αρρώστια, τη στέρηση, την αδικία. Αν σκεφθεί κανείς τα όσα προσφέρει η τεχνολογία, που παρήγαγε αυτός ο τρόπος ζωής, έστω και μόνο στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, των οικιακών συσκευών και των επικοινωνιών- συκοινωνιών, ή τους θεσμούς που δημιούργησε για την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων, δικαιολογεί αμέσως την πανανθρώπινη σφοδρή επιθυμία για την πρόσληψη και οικείωσή του.

Σίγουρα, έχει και αρνητικές πτυχές αυτός ο εκπληκτικός σε επιτεύγματα παγκοσμιοποιημένος πια πολιτισμός. Ορισμένες είναι μια ποσοτική μεγέθυνση του πεδίου ανθρώπινων ελαττωμάτων ή παθών - εξωφρενική τελειοποίηση της τεχνολογίας του πολέμου, πολυεθνική οικονομική εκμετάλλευση, διεύρυνση της κοινωνικής βίας. Άλλες, αρνητικές πτυχές, είναι το απειλητικό σε πλανητική πια κλίμακα οικολογικό πρόβλημα, ή αποσύνδεση της πολιτικής και της οικονομίας από τον κοινωνικό έλεγχο και τις κοινωνικές ανάγκες, η δραματική αλλοτρίωση του ανθρώπου, ο βυθισμός των μαζών στην καταναλωτική αποχαύνωση, στην απρόσωπη εξατομίκευση και μοναξιά, και άλλα πολλά και γνωστά.

Αλλά πόσοι από όσους αντιλαμβάνονται τις αρνητικές αυτές πτυχές του δυτικού, λεγόμενου, πολιτισμού θα ήταν διατεθειμένοι να τον αρνηθούν για τα μειονεκτήματά του; Ποιος θα δεχόταν να επιστρέψει στις ιατρικές τεχνικές προγενέστερων αιώνων, στη χρήση μόνο ήπιων μορφών ενέργειας, ή να ταξιδεύει από χώρα σε χώρα με υπήλατη άμαξα;

Υπάρχουν ορισμένοι που επιμένουν να ξεχωρίζουν τον «πνευματικό» πολιτισμό (την ψυχική καλλιέργεια) από την τεχνολογική ανάπτυξη (τον «υλικό» πολιτισμό). Υποστηρίζουν ότι η παγκοσμιοποίηση των επιτευγμάτων της τεχνολογίας δεν συνεπάγεται υποχρεωτικά και την **ισοπεδωτική** εξομοίωση των επιμέρους «πνευματικών» παραδόσεων πολιτισμού. Αλλά μια «πνευματικότητα» που λειτουργεί απλώς ως ιδεαλιστικό εποικοδόμημα στην πραγματικότητα του τρόπου ζωής, μπορεί να εξασφαλίζει ατομικές μεταφυσικές «πεποιθήσεις» ή έναν κώδικα ατομικής ηθικής, δεν συγκροτεί πολιτισμό. Μιλάμε για πολιτισμό όταν πρόκειται για κοινή στάση ζωής που αποτυπώνεται στον τρόπο της σχέσης μας με την ύλη του κόσμου και με τους συνανθρώπους μας: Στον τρόπο που χτίζουμε, ζωγραφίζουμε, ντυνόμαστε, κάνουμε πολιτική, οργανώνουμε την παραγωγή και την αγορά, ερωτευόμαστε, τραγουδάμε.

Μπορεί το νόημα που δίνουμε στην ύπαρξή μας, στην ύλη του κόσμου και στο κοινωνικό γεγονός να χρειάζεται φιλοσοφική διατύπωση, αλλά μόνη της η θεωρητική διατύπωση δεν συνιστά πολιτισμό, αν δεν ενσαρκωθεί στην κοινή έμπρακτη πραγματικότητα του βίου: Αν δεν υπαγορεύσει όχι «αξίες» και «ηθικούς κανόνες», αλλά προτεραιότητες αναγκών, ιεράρχηση αναγκών.

Κατά τούτο, το σημερινό «παγκόσμιο χωριό" είναι μια πραγματικότητα παγκοσμιοποιημένου πολιτισμού. Έχει διαβαθμίσεις στην κατά έθνη η κατά γεωγραφικές περιοχές πραγμάτωση του, όμως ως αίτημα και στόχος εμφανίζει μια πανανθρώπινη αποδοχή, γι' αυτό και επιβάλλει τα δικά του κριτήρια, τις δικές του ιεραρχήσεις, το δικό του νόημα βίου ακόμα και σε κοινωνίες που δεν έχουν ακόμα κατορθώσει την αφομοίωση του ή και αντιδρούν στην **αφομοίωση** του.

Περιθώριο για την επιβίωση άλλων ενεργών πολιτιστικών παραδόσεων δεν φαίνεται να υπάρχει. Αν και όταν, υπάρξει αλλαγή του σύγχρονου πολιτιστικού «παραδείγματος», η αλλαγή θα έχει ασφαλώς συγκεκριμένη κοινωνική-γεωγραφική αφετηρία. Μόνο μια πρόταση με πανανθρώπινη εμβέλεια μπορεί να αντικαταστήσει (προοδευτικά και με άγνωστους ρυθμούς αφομοίωσης) το κυρίαρχο σήμερα παγκοσμιοποιημένο πλέγμα προτεραιοτήτων και ιεραρχήσεων.

*(Διασκευή άρθρου του Χρήστου Γιανναρά, από την Καθημερινή)*

#### **Λεξιλόγιο:**

**εποικοδόμημα :** (κατά τον ιστορικό υλισμό) το σύνολο των ιδεολογικών σχέσεων, αντιλήψεων και θεσμών μιας κοινωνίας, που προέρχεται και καθορίζεται από τη βάση, δηλαδή το σύνολο των σχέσεων παραγωγής που αποτελούν την οικονομική δομή της κοινωνίας.

**εναργής :** σαφής , ξεκάθαρος

#### **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

**A.** Να δώσετε την περίληψη του κειμένου σε 100 λέξεις.

**Μονάδες 25**

**B 1.** Ποια είναι η θέση του αρθρογράφου ,κ. Χρ. Γιανναρά και με ποια μέθοδο την αναπτύσσει;

**Μονάδες 6**

**2.** Ποιους τρόπους και ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην τέταρτη, πέμπτη και έκτη παράγραφο του κειμένου;

**Μονάδες 10**

**3.** Να αντικαταστήσετε τις παρακάτω λέξεις με άλλες συνώνυμες χωρίς να αλλοιώνεται το νόημα τους: **ενσάρκωναν, περίθαλψης, επιτεύγματα, αποχώνωση, ισοπεδωτική, αφομοίωση.**

**Μονάδες 6**

**4.** Να αναπτύξετε σε 60-80 λέξεις το νόημα του εδαφίου : «Κατά τούτο, το σημερινό «παγκόσμιο χωριό" είναι μια πραγματικότητα παγκοσμιοποιημένου πολιτισμού. Έχει διαβαθμίσεις στην κατά έθνη η κατά γεωγραφικές περιοχές πραγμάτωση του, όμως ως αίτημα και στόχος εμφανίζει μια πανανθρώπινη αποδοχή, γι' αυτό και επιβάλλει τα δικά του κριτήρια, τις δικές του ιεραρχήσεις, το δικό του νόημα βίου ακόμα και σε κοινωνίες που δεν έχουν ακόμα κατορθώσει την αφομοίωση του ή και αντιδρούν στην αφομοίωση του.»

**Μονάδες 10**

5. Να δώσετε παράγωγες λέξεις στη νέα ελληνική με το β' συνθετικό των παρακάτω λέξεων: νοηματοδότηση, καινοφανή, επικοινωνία, αντικαταστήσει και β) να δώσετε παράγωγες λέξεις με το β' συνθετικό.

**Μονάδες 5**

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ Σ' ένα δοκίμιο πειθούς 500 λέξεων να εκθέσετε τις απόψεις σας για τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου και στον πολιτισμό.

**Μονάδες 40**

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**